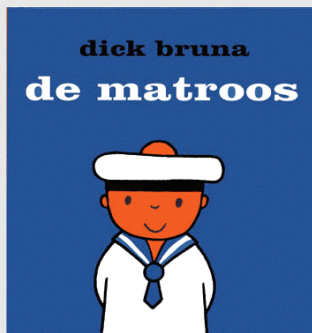

Hof Arnhem, 6 maart 1979, Bruna v Rolf

AUTEURSRECHT

Geen auteursrechtelijke stijlbescherming

- dat derhalve auteursrechtelijke bescherming niet toekomt enkel aan een bepaalde stijl, ook niet de persoonlijke stijl van de maker van een reeks werken in de zin van de Auteurswet;

dat voorts uit het vorenoverwogene voortvloeit, dat als werken van kunst in de zin der Auteurswet ook niet kunnen gelden en geen auteursrechtelijke bescherming toekomt aan, nog niet vervaardigde kunstwerken die naar stijl in het geheel van het oeuvre van een kunstenaar passen, of die door nauwe samenhang met diens reeds vervaardigde werken gezegd zouden kunnen worden daarmee een geheel te vormen;

dat uit het vorenoverwogene anderzijds voortvloeit, dat hij die enig werk vervaardigt in de stijl van een ander, doch daarbij van deze niet enig bestaand werk geheel of gedeeltelijk bewerkt of in gewijzigde vorm nabootst, geen inbreuk maakt op enig die ander toekomend auteursrecht;

Inbreukmakende afbeelding iglo

- dat immers Rolf haar afbeelding van de iglo op identieke wijze heeft opgezet als die van Bruna, met name ook voor wat betreft de gezichtshoek, het aantal bouwlagen, het aantal ijsblokken en de verdeling daarvan over de bouwlagen, de verhoudingen zowel van de iglo als geheel, als van de bouwblokken onderling, de verhouding van de toegangsopening tot het bouwblok middenonder, en tenslotte de scheidingslijnen tussen de bouwblokken;

dat echter het Hof Rolfs afbeelding van de iglo in het huizen legspel, afgebeeld op bladzijde 58 van Rolfs in het geding zijnde catalogus, aanmerkt als een nabootsing in gewijzigde vorm, niet zijnde een nieuw oorspronkelijk werk, van Bruna's afbeelding van de iglo in diens boekje "De Matroos"; [...]; dat de enige verschillen, hierin bestaande dat de lijnen strak zijn getrokken en een grondlijn is aangebracht, onvoldoende zijn om Rolf's iglo te doen zijn een nieuw oorspronkelijk werk;

ONRECHTMATIGE DAAD

Slaafse stijlnabootsing

- dat door deze nodeloos vergaande stijnavolging verwarring bij het publiek te duchten valt, daar dientengevolge de door appellanten aangewezen afbeeldingen van Rolf terstond associaties oproepen met het werk van Bruna en door het publiek allicht voor werk van Bruna zullen worden versleten

dat aan Rolf kan worden toegegeven, dat de door haar gevolgde werkwijze voorzover bestaande uit het ontwerpen van eenvoudige figuren, de weglating van details en het aanbrengen van een duidelijke omlijning en sprekende uni-kleuren, voor de hand ligt bij het vervaardigen van spel- en lesmateriaal voor kinderen in genoemde leeftijd;

dat het evenwel zeer wel mogelijk is binnen het kader van deze werkwijze en met inachtneming van aard en bestemming van de door Rolf vervaardigde en in de handel gebrachte produkten, op kinderen van bedoelde leeftijd afgestemde en dezen aansprekende afbeeldingen te vervaardigen zonder een zo vergaande navolging van de stijl van Bruna als waarvan de hiervoor genoemde, door appellanten aangewezen afbeeldingen - bij vergelijking met de overgelegde werken van Bruna - blijk geven, zodat de stijnavolging in zoverre als nodeloos moet worden aangemerkt;

Vindplaatsen: BIE 1981, 18

Hof Arnhem, 6 maart 1979

(J. van Zorge, A.H. Trijbits en J. Rombach)

Gerechtshof te Arnhem, Eerste Civiele Kamer, 6 maart 1979.

1. [...] Bruna te Utrecht,
2. de besloten vennootschap Mercis BV te Amsterdam, appellanten, procureur Mr J. van der Tas, advocaat Mr D.W.OverwegendeA. Grosheide te Amsterdam, tegen de besloten vennootschap Rolf BV te Ingen, geïntimeerde, procureur Mr P.J.H. Nagel, advocaat Mr E. Chr. Kuhn te 's-Gravenhage.

[...].

Ten aanzien van het recht:

Overwegende dat appellanten tegen het vonnis van de Rechtbank van 20 januari 1977, waarvan beroep, de volgende grieven, zakelijk weergegeven, hebben aangevoerd:

Grief 1. Ten onrechte heeft de Rechtbank in overweging 5 gesteld, dat een stijl op zich zelf geen auteursrechtelijke bescherming heeft en dat slechts de vormgeving van een bepaald onderwerp of een bepaalde gedachte of gevoels inhoud in die stijl voorwerp van auteursrecht zou kunnen zijn.

Grief II. Ten onrechte heeft de Rechtbank in overweging 8 geoordeeld, dat in het geval van de circustent en de iglo geen sprake van schending is van het auteursrecht van Mercis/Bruna.

Grief III: Ten onrechte heeft de Rechtbank in overweging 11 geoordeeld, dat Rolf ook niet onrechtmatig handelde.

Overwegende, dat het Hof voor wat betreft de tussen partijen vaststaande feiten verwijst naar en overneemt hetgeen de Rechtbank dienaangaande - in hoger beroep

niet bestreden - heeft overwogen in rechtsoverweging 1 van het vonnis waarvan beroep, terwijl voorts thans vaststaat, nu terzake niet incidenteel is geappelleerd, dat de in de inleidende dagvaarding sub 11 genoemde afbeeldingen van een koe, een matroos, een clown, "Ivanhoe", een verpleegster en een eskimo, inbreuk maken op het auteursrecht van Bruna respectievelijk Mercis;

Overwegende, thans ten aanzien van grief I:

dat blijkens de tekst, de strekking en het systeem van de Auteurswet onder een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, waaraan door deze wet auteursrechtelijke bescherming wordt verleend, moet worden verstaan de uiting van enig idee, enige opzet, enige gevoels- of gedachte-inhoud, waardoor de maker tot zijn arbeid is bewogen, in een bepaalde vormgeving of gestalte;

dat derhalve auteursrechtelijke bescherming niet toekomt enkel aan een bepaalde stijl, ook niet de persoonlijke stijl van de maker van een reeks werken in de zin van de Auteurswet;

dat voorts uit het vorenoverwogene voortvloeit, dat als werken van kunst in de zin der Auteurswet ook niet kunnen gelden en geen auteursrechtelijke bescherming toekomt aan, nog niet vervaardigde kunstwerken die naar stijl in het geheel van het oeuvre van een kunstenaar passen, of die door nauwe samenhang met diens reeds vervaardigde werken gezegd zouden kunnen worden daarmee een geheel te vormen;

dat uit het vorenoverwogene anderzijds voortvloeit, dat hij die enig werk vervaardigt in de stijl van een ander, doch daarbij van deze niet enig bestaand werk geheel of gedeeltelijk bewerkt of in gewijzigde vorm nabootst, geen inbreuk maakt op enig die ander toekomstend auteursrecht;

dat dit laatste met name geldt voor het door appellanten genoemde geval van de "indiaan met kind"; dat dit niet anders wordt indien de stijlnavolging - zoals volgens appellanten het geval is met betrekking tot de door hen genoemde "Koningin" - als esthetisch minder geslaagd zou moeten worden beoordeeld; dat grief I mitsdien moet worden verworpen;

Overwegende ten aanzien van grief II:

dat het Hof met de Rechtbank van oordeel is, dat tussen de afbeeldingen van de circustent van Bruna respectievelijk Rolf voor wat betreft uitbeelding en vormgeving zodanige en zo vele verschillen bestaan dat noch kan worden gesproken van een verveelvoudiging van dit werk van Bruna, noch van een bewerking of nabootsing in gewijzigde vorm welke niet als een nieuw oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt;

dat echter het Hof Rolfs afbeelding van de iglo in het huizen legspel, afgebeeld op bladzijde 58 van Rolfs in het geding zijnde catalogus, aanmerkt als een nabootsing in gewijzigde vorm, niet zijnde een nieuw oorspronkelijk werk, van Bruna's afbeelding van de iglo in diens boekje "De Matroos";

dat immers Rolf haar afbeelding van de iglo op identieke wijze heeft opgezet als die van Bruna, met name ook voor wat betreft de gezichtshoek, het aantal bouwlagen, het aantal ijsblokken en de verdeling daarvan over de

bouwlagen, de verhoudingen zowel van de iglo als geheel, als van de bouwblokken onderling, de verhouding van de toegangsoening tot het bouwblok middenonder, en tenslotte de scheidingslijnen tussen de bouwblokken;

dat de enige verschillen, hierin bestaande dat de lijnen strak zijn getrokken en een grondlijn is aangebracht, onvoldoende zijn om Rolf's iglo te doen zijn een nieuw oorspronkelijk werk;

dat het Hof verwerpt de stelling van Rolf dat de gelijkennis onvermijdelijk is wanneer men een iglo op primitieve - naar het Hof begrijpt: op jonge kinderen afgestemde, elementaire - wijze afbeeldt, daar binnen het gegeven beeld van een iglo zoals dat in de voorstelling leeft zeer wel meer variatie mogelijk is;

dat de gelijkennis voorts van dien aard is dat een toevallige gelijkennis - mede gezien de vaststaande grote bekendheid van Bruna's werk en de reeds vaststaande inbreuken door Rolf op het auteursrecht van appellanten - niet aannemelijk is en Rolf de oorspronkelijkheid van haar iglo-afbeelding ook niet, althans onvoldoende, met feitelijke stellingen aannemelijk heeft gemaakt;

dat, nu geen feiten zijn gesteld die, indien bewezen, het Hof tot een ander oordeel zouden kunnen brengen, het Hof het door appellanten respectievelijk Rolf nog gedaan bewijs aanbod als te vaag passeert;

dat grief II derhalve ten dele gegrond is;

Overwegende ten aanzien van grief III:

dat appellanten tot grondslag van het bij inleidende dagvaarding sub 3 gevorderde hebben gesteld dat Rolf - ook voorzover geen sprake is van inbreuk op enig auteursrecht van Bruna of Mercis - niettemin jegens appellanten onrechtmatig handelt door produkten te vervaardigen en/of in de handel te brengen waarop afbeeldingen voorkomen die als een nabootsing van de stijl van Bruna moeten worden beschouwd, aangezien Rolf het werk respectievelijk de stijl van Bruna nabootst zonder enige noodzaak, daarbij profiterend van de commerciële mogelijkheden die het werk van Bruna in ruime mate heeft en de bekendheid die zijn werk alom geniet, terwijl appellanten voorts stellen dat het publiek hierdoor in verwarring wordt gebracht, dat zij (appellanten) - nu Rolf zich commercieel op hetzelfde vlak beweegt als waarop appellanten zich bewegen - hierdoor schade lijden althans kunnen lijden, en dat bij slechte imitaties bovendien schade wordt toegebracht aan de naam en reputatie van Bruna;

dat uit de door appellanten overgelegde werken van Bruna genoegzaam blijkt, dat deze zich in hun algehele vormgeving kenmerken door een eigen en duidelijk herkenbare stijl, waaraan niet afdoet dat mogelijk - zoals door Rolf wordt gesteld - bepaalde stijlelementen, afzonderlijk bezien, eerder en ook door anderen zijn respectievelijk worden gebruikt;

dat door Rolf niet althans onvoldoende is betwist en derhalve vaststaat dat het werk van Bruna inderdaad in ruime mate commerciële mogelijkheden heeft en alom bekendheid geniet;

dat Rolf evenzeer niet althans onvoldoende heeft betwist en derhalve mede vaststaat, dat de door appellanten als imitaties aangewezen afbeeldingen van

"indiaan met kind" op bladzijde 53 van de door appellanten overgelegde catalogus van Rolf en van de figuren voorkomende op het "paren legspel" op bladzijde 58 van genoemde catalogus - waaronder de door appellanten in het bijzonder nog als slechte imitatie aangewezen "koningin" - zijn ontworpen en uitgevoerd in de stijl van Bruna;

dat echter door Rolf tot verweer wordt aangevoerd dat van een nodeloze stijlnavolging geen sprake is, daar de stijl waarin de genoemde afbeeldingen zijn ontworpen en uitgevoerd, noodzakelijk zou zijn bepaald door de aard van haar desbetreffende produkten in verband met het doel waartoe deze zijn bestemd, te weten: puzzels en legspelen voor kinderen in de leeftijd van kleuters en peuters;

dat aan Rolf kan worden toegegeven, dat de door haar gevolgde werkwijze voorzover bestaande uit het ontwerpen van eenvoudige figuren, de weglating van details en het aanbrengen van een duidelijke omlijning en sprekende uni-kleuren, voor de hand ligt bij het vervaardigen van spel- en lesmateriaal voor kinderen in genoemde leeftijd;

dat het evenwel zeer wel mogelijk is binnen het kader van deze werkwijze en met inachtneming van aard en bestemming van de door Rolf vervaardigde en in de handel gebrachte produkten, op kinderen van bedoelde leeftijd afgestemde en dezen aansprekende afbeeldingen te vervaardigen zonder een zo vergaande navolging van de stijl van Bruna als waarvan de hiervoor genoemde, door appellanten aangewezen afbeeldingen - bij vergelijking met de overgelegde werken van Bruna - blijkt geven, zodat de stijlnavolging in zoverre als nodeloos moet worden aangemerkt;

dat door deze nodeloos vergaande stijlnavolging verwarring bij het publiek te duchten valt, daar dientengevolge de door appellanten aangewezen afbeeldingen van Rolf terstond associaties oproepen met het werk van Bruna en door het publiek allicht voor werk van Bruna zullen worden versleten;

dat voor wat betreft het "paren legspel" verwarring te meer te duchten valt, nu in dit spel, bestaande uit negen paren figuren, drie afbeeldingen voorkomen die als hiervoor overwogen inbreuk maken op auteursrechten van Bruna respectievelijk Mercis - te weten: een eskimo, een matroos en een clown - en niet slechts de met de genoemde figuren paren vormende afbeeldingen van een tweede eskimo, een zeeofficier, en een tweede clown doch ook de overige afbeeldingen op het legspel geheel in de stijl van Bruna zijn ontworpen en uitgevoerd en door de wijze van presentatie met de op het auteursrecht van Bruna en Mercis inbreukmakende afbeeldingen een geheel vormen, terwijl als gevolg van de daardoor in versterkte mate gewekte associatie met het werk van Bruna, verwarringsgevaar in verhoogde mate blijvend te duchten valt ook nadat Rolf aan deze wijze van presentatie een einde zal hebben gemaakt;

dat Rolf het bestaan van verwarringsgevaar heeft ontkend, daartoe stellend dat zij slechts levert aan kleuters en peuterscholen en derhalve aan deskundig publiek, doch dit verweer faalt, daar - wat van een en ander verder zij - bedoeld publiek deskundig moge zijn op het

punt van onderwijs en opvoeding, doch bij dit publiek op het punt waarom het ten deze gaat geen groter onderscheidingsvermogen kan worden verondersteld dan bij het gewone publiek; dat door Rolf bij conclusie van antwoord in eerste aanleg is erkend en mitsdien vaststaat, dat alle partijen in dit geding zich toeleggen op het vervaardigen en in omloop brengen van materiaal tot lering en vermaak van kleine kinderen;

dat Rolf door op dit gebied produkten te vervaardigen en in de handel te brengen waarop - op een voor de totaalindruk bepalende wijze - afbeeldingen voorkomen als de hiervoor genoemde "indiaan met kind" en als die voorkomende op het hiervoor genoemde "paren legspel", welke door een nodeloos vergaande navolging van de stijl van Bruna als vorenoverwogen verwarring stichten, appellanten - wat, naar het Hof uit de stellingen van appellanten begrijpt, hun wezenlijke klacht is - in de exploitatie althans de mogelijkheden tot exploitatie van de hun toekomstige auteursrechten beknot, belemmert en benadeelt;

dat aannemelijk is dat appellanten dientengevolge schade lijden althans dreigen te lijden en de enkele door Rolf daartegen aangevoerde omstandigheid dat haar produkten bestemd zijn voor een bepaald onderdeel van genoemde "markt", te weten: ten gebruike voor educatieve doeleinden op kleuter- en peuterscholen, op welk onderdeel van de markt appellanten zich niet althans nog niet zouden bewegen, daaraan niet kan afdoen, teminder nu - daargelaten dat blijkens het door Rolf bij dupliek in eerste aanleg sub 4 gestelde, haar produkten slechts "veelal" deze bestemming hebben - uit de eigen stellingen van Rolf volgt dat het werk van Bruna zich ook voor aanwending tot dit doel bijzonder leent;

dat onder de ten deze vaststaande omstandigheden Rolf door produkten te vervaardigen en in de handel te brengen waarop de hiervoor genoemde afbeeldingen voorkomen, jegens appellanten onrechtmatig handelt, zodat grief III in zoverre gegrond is;

dat het Hof de door partijen nog in algemene bewoordingen gedane bewijsaanbiedingen als te vaag passeert; Overwegende dat het bestreden vonnis, voorzover de aangevoerde grieven gegrond zijn bevonden, niet in stand kan blijven en opnieuw moet worden rechtgedaan als volgt;

Overwegende dat nu de afbeelding van een "koningin" als voorkomend op het hiervoor genoemde "paren legspel" reeds door het hierna te geven verbod getroffen wordt, kan worden daargelaten of deze afbeelding als gelijk appellanten stellen - "slechte imitatie" jegens hen onrechtmatig is;

Overwegende dat appellanten de afbeelding "indiaan met kind" en de afbeeldingen voorkomende op het hiervoor genoemde "paren legspel" aanduiden als "voorbeelden" van nabootsing door Rolf van de stijl van Bruna, doch het Hof zich over niet gestelde gevallen geen oordeel vermag te vormen en mitsdien ook het bij inleidende dagvaarding sub 3 in algemene bewoordingen gevorderd verbod zal beperken als na te melden; Overwegende dat het Hof de terzake van na te melden verbod gevorderde dwangsom zal toewijzen, met dien

verstande dat Hof - gelijk de Rechtbank terzake van het door haar gegeven verbod deed - ook ten deze de gevorderde dwangsom beschouwt als gevorderd per produktsoort van Rolf;

Overwegende dat de gevraagde uitvoerbaarverklaring bij voorraad moet worden geweigerd als zijnde niet op de wet gegrond;

Overwegende dat nu beide partijen over en weer deels in het ongelijk zijn gesteld, het Hof de kosten van het geding in hoger beroep voorzover aan de zijde van appellanten gevallen voor de helft ten laste van geïntimeerde zal brengen en voor het overige zal compenseren als na te melden;

Rechtdoende in Naam der Koningin in hoger beroep:

Vernietigt het vonnis van de Rechtbank te Arnhem van 20 januari 1977 voorzover daarbij door ontzegging van het meer of anders gevorderde is afgewezen het door appellanten gevorderde zoals dat hierna alsnog zal worden toegewezen;

en in zoverre opnieuw rechtdoende:

Verklaart voor recht dat de in de inleidende dagvaarding sub 11 genoemde afbeelding van een iglo een inbreuk maakt op het auteursrecht van Bruna respectievelijk Mercis.

Veroordeelt geïntimeerde mede te dier zake tot vergoeding van schade op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet.

Verbiedt geïntimeerde produkten te vervaardigen en/of in de handel te brengen waarop voorkomen de afbeelding "indiaan met kind", afgebeeld op bladzijde 53 van de catalogus van geïntimeerde en/of een of meer afbeeldingen - voorzover die niet reeds inbreuk maken op het auteursrecht van Bruna respectievelijk Mercis - van de figuren voorkomende op het "paren legspel", afgebeeld op bladzijde 58 van de catalogus van geïntimeerde.

Bepaalt dat geïntimeerde bij overtreding van dit verbod een dwangsom verschuldigd zal zijn van f 10 000 (tienduizend gulden) per overtreding.

Bekrachtigt genoemd vonnis van de Rechtbank te Arnhem voor het overige. Veroordeelt geïntimeerde in de helft van de kosten van het geding in hoger beroep aan de zijde van appellanten gevallen, tot op dit arrest in totaal begroot op f 2881,46, (tweeduizendachtentwintig gulden en zesenvestig cent) waarvan mitsdien door geïntimeerde te voldoen de somma van f 1440,73 (eenduizendvierhonderdveertig gulden en drieenzeventig cent).

Compenseert de kosten van het geding in hoger beroep voor het overige aldus dat iedere partij de eigen kosten draagt.

[...].